

BLOQUE
NACIONALISTA
GALEGO

OFICINA PARLAMENTAR

Parlamento de Galiza

Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545

Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421

gp-bng@parlamentodegalicia.gal

15702 Santiago de Compostela

Galiza

Á Mesa do Parlamento

O **Grupo Parlamentar do Bloque Nacionalista Galego (BNG)**, a iniciativa das deputadas **Ana Pontón Mondelo** e **María González Albert**, e do deputado **Iago Tabarés Pérez-Piñeiro**, ao abeiro do disposto no artigo 160 do Regulamento da Cámara, presenta a seguinte **Proposición non de lei para o seu debate en Pleno**.

EXPOSICIÓN DE MOTIVOS

Neste ano 2021 O Bierzo celebra 200 anos da creación e posterior perda da “Provincia do Vierzo”, con distintos intentos por recuperala ao longo de todo este tempo, así como tamén o “Consello Comarcal do Bierzo” cumpre o seu trixésimo aniversario.

A orixinaria provincia do “Vierzo”

Despois da xura da Constitución de 1812 iníciase o 9 de marzo de 1820 nas Cortes un novo proceso, con carácter de urxencia, de organización administrativa do Reino. Nese momento a “provincia do Vierzo” suscita numerosos problemas orixinados na rivalidade entre as dúas principais cidades da zona: Ponferrada e Vilafranca, poñendo ambas cidades todos os seus recursos e argumentos ao servizo da obtención da capitalidade provincial. En setembro de 1821 a comisión encargada decide constituír a provincia do Vierzo a falta de definir a súa capitalidade, que fica definida finalmente o 14 de outubro como Vilafranca do Vierzo. Así, o 16 de outubro publícase na Gaceta de Madrid co nome de “provincia del Vierzo, capital Vilafranca”.

BLOQUE
NACIONALISTA
GALEGO

OFICINA PARLAMENTAR

Parlamento de Galiza

Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545
Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

O 27 de xaneiro de 1822 publícase o Decreto polo que O Bierzo se converte definitivamente en provincia e exerce naquel momento xurisdición sobre os partidos xudiciais de Vilafranca, Ponferrada, Toreno, e O Barco de Valdeorras.

A supresión da provincia non foi tomada en principio como algo definitivo, senón como un castigo ante a defensa da opción constitucional do Bierzo. Séguese citando nos documentos oficiais locais á extinta provincia como se segue vixente. En 1834 créanse os partidos xudiciais de Ponferrada e Vilafranca do Bierzo.

Sucédense desde entón distintos intentos e protestas dos representantes bercianos co fin de recuperar a provincia, especialmente a partires da rexencia de Espartero (1841). Por Ponferrada interceden principalmente o deputado Pascual Fernández Baeza e o senador Nemesio Fernández García. Por Vilafranca do Bierzo Apolinar Suárez de Deza co apoio da comarca de Valdeorras.

No 1842 abríronse novas ilusións polo proxecto presentado por Fermín Caballero que contemplaba a creación da provincia de Ponferrada. Un proxecto que fixo que a vila comezara unha serie de iniciativas para recuperar a provincia e a súa capitalidade.

En 1846 ante o fracaso do proxecto de Caballero, José Pérez Carús dirixe un novo expediente que tamén fracasa habendo un novo intento durante o Bienio Progresista (1854-1855).

Finalmente, rematada a ditadura franquista e coa Constitución de 1978, organízanse distintos movementos políticos no Bierzo: Independentes do Bierzo, Partido do Bierzo, e recentemente Coalición polo Bierzo, que por fin irrompe no Consello Comarcal do Bierzo, logra varias Alcaldías e o goberno en coalición en Ponferrada, e no 2015 no propio Consello Comarcal. Todos estes e outros movementos sempre loitaron polo dereito provincial do pobo berciano, así como polo desenvolvemento da única

BLOQUE
NACIONALISTA
GALEGO

OFICINA PARLAMENTAR

Parlamento de Galiza

Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545

Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421

gp-bng@parlamentodegalicia.gal

15702 Santiago de Compostela

Galiza

institución que os representa como tales, o “Consello Comarcal do Bierzo” creado pola comunidade autónoma de Castela e León en 1991.

Existen numerosos movementos sociais e culturais no Bierzo: entre outros, Fala Ceibe do Bierzo, As Médulas, e máis recentemente o movemento cidadán “A Quinta” que avoga directamente pola creación da provincia berciana e a súa inclusión na comunidade galega.

Neste contexto existen a día de hoxe numerosos estudos e enquisas que versan sobre a intención moi favorábel das bercianas e bercianos de recuperar a súa institución provincial. O primeiro deles, realizado pola UNED Ponferrada, é de 1995, no que o desexo de recuperación da provincia obtivo o SI do 53,4% da poboación fronte ao 34,3% que estaba á contra.

En xaneiro de 2020 un novo estudo demoscópico realizado pola compañía Huaris CC revelaba que, en caso de ter que escoller unha nova configuración autonómica, xs bercianxs elixirían como fórmula prioritaria a unión do Bierzo a Galiza (e preferibelmente como quinta provincia) antes de unirse a unha hipotética nova comunidade autónoma de León. No último apartado da enquisa, no que poden escoller unha nova configuración autonómica, a maioría (38%) preferiría unir O Bierzo a Galiza.

Nestes últimos anos teñen sido varios os concellos e parroquias bercianas que teñen solicitado a súa integración en Galiza como Fonte de Oliva (opción vista con simpatía polo presidente da Xunta en declaracións públicas) ou A Veiga de Valcarce.

Neste contexto entendemos que, salvando as mesmas, é preciso o diálogo entre as distintas administracións que a día de hoxe teñen responsabilidades sobre o territorio que compuña a antiga provincia de “Vilafranca do Vierzo”.

BLOQUE
NACIONALISTA
GALEGO

OFICINA PARLAMENTAR

Parlamento de Galiza

Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545
Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

Con todo, fóra de vicisitudes históricas e de alteracións nos lindes administrativos da Galiza, o marco legal vixente reconece expresamente a existencia de vínculos entre Galiza e o Bierzo. A Lei 3/1983 de normalización lingüística, por exemplo, establece no seu artigo 21.2. a necesidade de o Goberno galego protexa “a lingua falada en territorios limítrofes coa comunidade autónoma”. Tamén o Plan Xeral de Normalización da Lingua Galega (aprobado por unanimidade no 2004 no Parlamento da Galiza), define liñas de actuación concretas (até 12 medidas) de colaboración no Bierzo nesta materia. Finalmente, o Estatuto de Autonomía de Galiza (1981), no seu artigo 35, habilita á comunidade autónoma da Galiza para o establecemento de acordos de cooperación e convenios con outras comunidades autónomas.

Por outra banda, a realidade actual determina que as comarcas do Bierzo e Valdeorras (principalmente) mais tamén das zonas limítrofes coa provincia de Lugo, manteñen a día de hoxe unhas interrelacións a nivel de infraestruturas, turismo, emprego, sanidade, organización territorial, etcétera, que moitas veces son resoltas con moita ineficacia por pertenceren como pertencen a dúas CCAA diferentes.

Así, e a petición expresa da Coalición polo Bierzo, o BNG formula unha proposta co obxectivo de abrir un proceso de diálogo que explore as opcións de encaixe territorial do Bierzo, partindo do seu recoñecemento.

Por todo o exposto, o Grupo Parlamentar do BNG presenta a seguinte proposición non de lei para debate en Pleno:

“O Parlamento galego insta a Xunta de Galiza a:

BLOQUE
NACIONALISTA
GALEGO

OFICINA PARLAMENTAR

Parlamento de Galiza

Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545
Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

1. Recoñecer o dereito do Bierzo a se poder converter nunha provincia, na que bercianos e bercianas decidan o seu encaixe territorial a través dunha consulta popular.

2. En caso de a vontade libre da sociedade do Bierzo opte por se incorporar á Comunidade Autónoma da Galiza, o Goberno galego adoptará as medidas legais precisas, sempre de acordo coa Junta de Castilla y León e nas canles regradas establecidas no Congreso dos Deputados, co fin de verificar no plano institucional esa aspiración.

3. En calquera caso, abrir un diálogo coa Junta de Castilla y León e o Consello Comarcal do Bierzo, co fin de establecer pautas de colaboración institucional en ámbitos diversos (económico, social, lingüístico, sanitario, educativo, etc.) e de interese recíproco, así como para formalizar un foro estábel e permanente de coordinación e diálogo sobre asuntos que atinxan ao Bierzo, Valdeorras e franxa oriental de Lugo, ao amparo do artigo 35 do Estatuto de Autonomía de Galiza.

4. Colaborar coa Junta de Castilla y León e o Consello Comarcal do Bierzo nos actos de celebración do 200 aniversario da creación da “Provincia do Vierzo” ou “Provincia de Vilafranca do Vierzo”.”

Santiago de Compostela, 27 de xaneiro de 2021

Asdo.: María González Albert

Iago Tabarés Pérez-Piñeiro

Deputada e deputado do G.P. do BNG

Ana Pontón Mondelo

Portavoz do G.P. do BNG

BLOQUE
NACIONALISTA
GALEGO

OFICINA PARLAMENTAR

Parlamento de Galiza

Rúa do Hórreo, s/n. Tel. 0034 981 551 545
Fax. 0034 981 551 420. Fax prensa: 0034 981 551 421
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza